

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av 11 § lagen om klientavgifter inom social- och hälso-
vården**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att 11 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården ändras så, att möjligheten att efterskänka eller nedsätta sådana avgifter inom hälsovården som är oberoende av betalningsförmågan blir beroende av serviceproducentens prövning.

Även efter ändringen skall på de avgifter som uppbärs för alla slag av socialservice och på de avgifter inom hälsovården som bestäms

enligt betalningsförmågan det stadgande tillämpas, enligt vilket avgiften kan efterskänkas eller nedsättas när det finns skäl till detta med beaktande av klientens försörjningsplikt eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

**1. Nuläget och de föreslagna
ändringarna**

Stadgandena som gäller klientavgifter inom social- och hälsovården reviderades genom lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/92), nedan klientavgiftslagen, som trädde i kraft vid ingången av 1993. Enligt 11 § kan en avgift som fastställts för service efterskänkas eller nedsättas, om det finns skäl till detta med beaktande av den betalningsskyldiges försörjningsplikt eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. Stadgandet gäller alla klientavgifter som uppbärs för social- och hälsovårdsservice.

När en klient med stöd av stadgandet anhåller om efterskänkande eller nedsättning av en avgift, skall ärendet alltid prövas och beslut i saken meddelas. Rättelse i det beslut som meddelats kan sökas hos serviceproducenten och ändring i rättelsebeslutet hos länsrätten.

Tidigare gällde motsvarande stadgande alla avgifter för socialservice samt sådana avgifter

inom hälsovården som bestäms enligt betalningsförmågan. I den nya lagen utvidgades stadgandet till att gälla även de avgifter inom hälsovården i fråga om vilka klientens betalningsförmåga inte beaktas. Dylika avgifter är bl.a. sjukhusens poliklinikavgifter och vårdavgiften för kortvarig anstaltsvård.

Syftet med att utvidga stadgandet till att gälla också de hälsovårdsavgifter som är lika stora för alla var att göra den kommunala verksamheten smidigare och undvika att de som har ekonomiska svårigheter skall springa från ställe till ställe för att få en ekonomisk förmån.

Den möjlighet som togs in i lagen att efterskänka eller nedsätta de hälsovårdsavgifter som är lika stora för alla ledde i vissa kommuner till att kommunernas socialbyråer vägrade att betala utkomststöd för klientavgifter inom hälsovården. Skälet till vägran har varit att utkomststödet är en förmån som beviljas i sista hand, och att det är möjligt för klienterna att söka befrielse från eller nedsättning av

avgiften direkt hos den inrättning som fastställt avgiften.

Samtidigt som vissa socialbyråer vägrade att betala utkomststöd, fattade flera sjukvårdsdistrikt beslut om att inte alls behandla ansökningar om efterskänkande eller nedsättning av avgifter. Motiveringen till sjukvårdsdistriktens beslut har dels varit att det är svårt för sjukhusen att utreda storleken av patienternas inkomster och förmögenhet jämnte den betalningsförmåga som bygger på dessa uppgifter, dels att efterskänkandet av en avgift överför kostnadsansvaret på alla medlemskommuner så att medlemskommunerna belastas på ett orättvist sätt.

Socialbyråernas och sjukvårdsdistriktens sinsemellan motstridiga beslut har medfört att man hos personer som är i behov av ekonomiskt stöd uppbär sjukvårdsavgifter för vilka de inte får något utkomststöd. Dessa personers ställning har därigenom blivit betydligt svårare än vad den var förut.

För avhjälpan av de problem som uppstått föreslås att 11 § klientavgiftslagen ändras så att möjligheten att efterskänka eller nedsätta avgifter enligt 1 mom. enbart gäller avgifter inom socialvården samt sådana avgifter inom hälsovården som bestäms enligt betalningsförmågan. Enligt ett nytt 2 mom. som föreslås skall efterskänkandet eller nedsättningen av de avgifter inom hälsovården som är lika stora för alla vara beroende av serviceproducentens beslut. Har kommunen eller samkommunen inte fattat beslut om att efterskänka eller nedsätta avgifter enligt 1 mom. också i fråga om de avgifter inom hälsovården som är lika stora för alla, skall den som anlitar servicen inte med stöd av 11 § ha rätt till befrielse från eller nedsättning av den avgift som fastställts för servicen.

Efter de föreslagna ändringarna kommer det inte att vara möjligt att vägra att bevilja utkomststöd på den grunden att personen kan ansöka om efterskänkande eller nedsättning av avgiften direkt hos serviceproducenten. Å andra sidan gör stadgandet det möjligt att nedsätta eller efterskänka avgifter inom hälsovården i sådana fall då kommunen eller samkommunen har fattat ett uttryckligt beslut om att 1 mom. skall tillämpas på de avgifter inom hälsovården som är lika stora för alla. Därigenom blir det möjligt att i flera kommuner fortsätta med ett förfarande som visat sig vara

smidigt och som gör det möjligt att beakta betalningsförmågan redan när avgiften fastställs.

2. Propositionens verkningar

Propositionen har inga verkningar på den kommunala ekonomin som helhet. Propositionen kan dock medföra smärre kostnadsöverföringar från samkommuner för sjukvårdsdistrikt till kommunerna. Fördelningen av kostnader mellan samkommunerna och kommunerna blir då densamma som före år 1993.

Förslaget medför en förbättring för dem som anlitar servicen genom att olika kommunala myndigheters divergerande avgöranden inte längre påverkar möjligheten att få utkomststöd för dem som har ekonomiska svårigheter.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Vid beredningen av propositionen har man förhandlat med Finlands Kommunförbund.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. Ändringen skall gälla avgifter som fastställs för service som erhållits efter lagens ikraftträdande.

Dessutom föreslås att efter lagens ikraftträdande, då det besluts om beviljande av utkomststöd för betalning av avgifter som fastställts för hälsovårdsservice som erhållits innan lagen trädde i kraft, skall ansökan inte kunna avslås på den grunden att klienten skulle ha kunnat ansöka om efterskänkande eller nedsättning av avgiften. Därigenom säkerställs i samtliga fall att personer som är i behov av utkomststöd efter lagens ikraftträdande kan få behövligt utkomststöd oberoende av de kommunala myndigheternas motstridiga tolkningar av lagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 11 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 11 § lagen den 3 augusti 1992 om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/92)
som följer:

11 §

Efterskänkande och nedsättning av avgift

En avgift som fastställts för socialvårdsservice och en sådan avgift för hälsovårdsservice som bestämts enligt en persons betalningsförmåga kan efterskänkas eller nedsättas, om det finns skäl därtill med beaktande av den betalningsskyldiges försörjningsplikt eller utkomst-möjligheter eller vårdsynpunkter.

Den kommun eller samkommun som producerar servicen kan besluta att 1 mom. skall tillämpas även på andra avgifter.

Denna lag träder i kraft den
199 .

När det efter denna lags ikraftträdande besluts om beviljande av utkomststöd för en avgift som fastställts för hälsovårdsservice som erhållits innan lagen trädde i kraft, får ansökan inte avslås på den grunden att avgiften skulle ha kunnat efterskänkas eller nedsättas enligt den 11 § som gällde då lagen trädde i kraft.

Helsingfors den 15 oktober 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Jorma Huuhtanen*

Lag

om ändring av 11 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 11 § lagen den 3 augusti 1992 om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/92)
som följer:

Gällande lydelse

11 §

Efterskänkande och nedsättning av avgift

En avgift som fastställts för service kan efterskänkas eller nedsättas, om det finns skäl därtill med beaktande av den betalningsskyldiges försörjningsplikt eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter.

Föreslagen lydelse

11 §

Efterskänkande och nedsättning av avgift

En avgift som fastställts för socialvårdsservice och en sådan avgift för hälsovårdsservice som bestämts enligt en persons betalningsförmåga kan efterskänkas eller nedsättas, om det finns skäl därtill med beaktande av den betalningsskyldiges försörjningsplikt eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter.

Den kommun eller samkommun som producerar servicen kan besluta att 1 mom. skall tillämpas även på andra avgifter.

Denna lag träder i kraft den 199 .

När det efter denna lags ikraftträdande besluts om beviljande av utkomststöd för en avgift som fastställts för hälsovårdsservice som erhållits innan lagen trädde i kraft, får ansökan inte avslås på den grunden att avgiften skulle ha kunnat efterskänkas eller nedsättas enligt den 11 § som gällde då lagen trädde i kraft.